

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usor prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 56.

Sibiu, 12/24 Iuliu 1878.

Anulu I.

Transilvania.

Conferenti'a alegatorilor de nationalitate romana din marele Principatu alu Transilvaniei convocata la Sibiu pe 8/20 uliu a. c. a fostu asta-data mai pucinu numerosa, lecātu in ori-care altu periodu electoral de la 1866 noce. Din 75 de cercuri ectorali, in care este impartita Transilvani'a, abia s'au aflatu de facia 32 de alegatori veniti din afara, era restulu pana a numerulu de 69 cāti s'au conscrisu, a statu din alegatori sibieni si cātiva din vecinatati. De alta parte inse, pre cātu de pucinu fu cercetata acēsta conferentia, tocma pe atāta discussiunile meritorie, care au decursu atātu in comisiunea de 9 dela 2 1/2 pana la 6, cātu si dela 6 1/4 pana la 9 1/2 ore ser'a in adou'a siedintia plenaria, au fostu forte interesante si instructive, in cātu trebuie se regretamu noi cā si alti ascultatori, cā nu s'a potutu ingriji le unulu s'eu doi stenografi capabili, spre a se aduce la cunoscenti'a natiunei si a compatriotiloru nostrii de alte limbi tote argumentele audite pro si contra dela aparatori politici de activitate parlamentaria in diet'a Ungariei, cā si dela defensorii politice de resistentia passiva pe terenulu legislativu. Processele verbali ale acestei conferentie nationale le presupunemu comunicate publiculu prin press'a nōstra periodica, inse numai pe scurtu, pre cātu permite scurtimea timpulu in adunari de acestea. Dara natur'a cestiunei transilvane, cumu si interesele nōstre vitali aru cere, cā tienu't'a nōstra politica facia cu legislatiunea si cu compatriotii nostrii se fia dilucidata si motivata cu argumente asia, in cātu nu numai se o justificamu de ajunsu, ci se o si dāmu in apretiarea opiniunei publice a lunei europene civilisate, cā se judece densa intre noi si adversarii nostrii politici.

Pentru-cā lectorii se cunōsca in cātiva argumentele ambeloru parti concertante atātu in comisiune, cātu si in siedintia plenaria, le vomu resuma pre cātu ne ajuta memori'a incepundu cu ale aparatoriloru activitatiei parlamentarie, s'eu precumu o defnira chiaru dloru, opositiune prin activitate parlamentaria. Referentele si oratorulu principale din acea parte fu dn. avocatulu Joanu Stravoiu dela Brasiovu. Dsa incepū combaterea resistentiei passive cercetandu mai antaiu causele care au concursu, cā in a. 1869 mai toti romanii se adōpte

acea politica. In a. 1867 pre candu deputatii transilvani fusesera chiamati la diet'a de incoronare a Ungariei, se aflā intre aceia si 12 insi de nationalitate romanesca. Pe atunci sperantiele romaniloru era mari, cā supunendu-se la vointiele superiori, isi voru salva drepturile nationali si politice, castigate mai inainte. Dupa trei ani inse natiunea romana se vediu aruncata pe uscatu, scōsa din acelea drepturi scumpe, era acēsta experientia trista o disgustā si amari forte si o inpinsa in politic'a resistentiei passive. In acēsta luara exemplu dela magiari si cechi, crediendu cā precumu acestia, asia si romanii isi voru recastiga drepturile lor cu ajutoriulu acelei politice. In acea parere 'ia intaritu si credinti'a lor in o duratā scurta a dualismulu. Dn. Stravoiu dice, cā romanii s'au insielatu reu in acea sperantia a lor; era intr'aceea passivitatea avu alte urmari triste si anume, cā natiunea nōstra fu si mai e descrisa ca inemica a statulu, si apoi pe acestu temeiu adrsarii ei isi arōga dreptulu de a o sfarma si nimici. Totu in acelu timpu poporulu se deslipi de inteligenti'a nationale, apucā pe manile altora, merse la urna, adeca deveni activu si se demoralisā. Mai este si unu altu reu, cā adeca unguriloru le convine passivitatea inteligentiei romane.

De aci inainte oratorulu treciundu la cestiunea autonomiei Transilvaniei, dsale i se pare, cā dēca aceea ni s'ar restitui chiaru astadi, mane era o anu perde; din cauza cā de si locuitorii de nationalitate romana se afla in majoritate absoluta, dara legea electorale cu censu nu 'iar permite se 'si faca majoritate si in diet'a Transilvaniei, precumu nu 'ia permisu nici in 1863—5, candu chiaru si numai facia cu sasii abia era in majoritate de cātiva membrii; era dēca aru fi voitu se intre si magiarii in acea dieta, reprezentantii romani era se remana definitivu in minoritate, mai alesu dupace se conservase si institutulu de regalisti in trecutu; prin urmare cele doue natiuni aru potea vota si astadi din nou uniunea, seu chiaru fusiunea Transilvaniei cu Ungari'a. In cātu pentru dualismu, ēta cā acela se innoi pe alti diece ani, si nu noi vomu potea fi aceia, carii se oprimu pe locu carulu statulu, care ne-ar sfarma cu totulu.

A mai observatu dn. Stravoiu cu multu aplombu, cā passivistii nu sunt de locu consecenti atunci candu ei dicu, cā passivitatea o intielegu si o reducu

numai si numai la alegeri pentru diet'a Ungariei, era de aci incolo ei ceru, cā natiunea se ia parte la ori care alte alegeri (de es. municipali si comunali), se si supunu la tote legile aduse de cātra diet'a Ungariei, le esecuta ori-unde se cere, ba multi din ei primescu si functiuni publice etc.

Din acestea cause dn. Stravoiu recomanda alegatoriloru de nationalitate romana abaterea dela politic'a passivitatiei si intrarea in actiune, pentru-cā prin deputatii alesi se pōta face opositiune in dieta, pe terrenu legale. Intru altele recunōsce si dsa, cā pe langa legea electorale modificata in a. 1874 romanii nu voru fi in stare se alega deputatii romani, decātu celu multu in vreo patru cercuri, precumu si cā tote relele numerate de passivisti, facute natiunei romane de cātra adversarii ei, esistu in adeveru.

Dn. Nicolae Christea redactorulu „Telegrafulu romanu“ face analisea dreptulu de statulu alu Transilvaniei incepundu cu catastrofa dela Mohaci 1526, dupa care Transilvani'a se desparti de Ungari'a; vine la legislatiunea acestei tieri cu natiuni si confessiuni recepte si tolerate, afla cā constitutiunea Transilvaniei, a fostu prea funesta pentru natiunea romana si confessiunea sa, prin urmare nu avemu nici-o cauza de a o mai dori. Dupace dn. ocatorulu atinge legile din 1848, periodulu absolutismulu, actele din 1860 et 61, cele din a. 1863 si diet'a Transilvana, despre care dice curatu, cā aceea nu s'a deschisu pe bazea dreptulu publicu vechiu, si cā aceea n'au avutu duratā, de aici deduce, cā romanii din Transilvani'a au trebuitu se faca, precumu au facutu ei in a. 1865, (cā adeca au parasitu diet'a dela Sibiu, care inca nu era dissolvita si au alergatu la cea aristocratica dela Clusiu.) De aci incolo dn. Christea cere, cā se urmamu politic'a traditionale; din caus'a dualismulu se nu renuntiemu la drepturile nōstre. Forulu in care trebuie se ni le cautamu pe acelea, este dupa dsa, diet'a Ungariei. Romanii se mērga acolo, unde'i chiama, cā dēca nu voru merge, drepturile se prescriu (Verjährung, paragrafia, perderea drepturiloru.) Dn. Christea inca cunosce si scie, cā dēca ne vomu decide se alegemu, abia vomu reusi in 3 s'eu 4 cercuri electorali din cele 75.; dara dupa dsa, de ar fi numai unulu, dara acele se fia unulu cā genialele barbatu O'Connell din Irlandi'a, ar fi in stare se faca minuni. Preste

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Ros'a din Caucasu.

Poema dramatica de Rudolf Gottschall tradusa in prosa.

(4 Continuare.)

Scen'a a sieptea.

Sarem'a singura.

Nici-unu cuventu de gratia, pre candu Aslan voia se'lu scape! Oh, poporulu meu este nobilu si falsi sunt inamicii lui. Vai mie! Tōta ap'a Chirosulu nu este in stare se spele infami'a de pe capulu meu, — pentru-cā prin fia-care blastemu 'mi sioptesce: te iubescu! Ilu urescu, si-lu iubescu! Inse elu, elu nu me iubescu precumu m'au iubit Aslan! Elu s'a jucatu cu mine, a lasatu se lunea amorulu meu, precumu lunea acestu siru de margele printre degetele lui, si acuma me lasā se cadu asia de adencu, precumu cade o stea din baldachinulu alu ceriului azurū. Ce 'i amu fostu eu lui? Numai odoru si ambra pentru orgoliosulu seu capu! Oh, Allah, Allah! si din caus'a lui m'amu facutu tradatōrea poporulu meu! — Melancolicu se redica pe de asupra ciparosiloru stēu'a vechiului si mortulu meu amoru. Pe tine Aslane, trebuie se te scapu! Cetele nōstre sosescu de abea la nōpte si tu ai se mori inca in acēsta sēra. Nicidecumu! Este in jocu o viatia scumpa si eu trebuie se me ducu la ai mei cu ori ce pretiu. Nu me temu de mani'a lor; — ea me pōte lovi, numai Aslan se scape! Inse cumu se fugu de aici! Voi puteri piōse ale ceriului, inspirati'mi unu consiliu intieptu, voi care aparati viati'a omeniloru buni! (Se repede spre intrare.)

Scen'a a opta.

Godunof. Sarem'a.

Godunof. Unu cuventu, dulce copila.

Sarem'a. Plēca si me lasa!

Godunof. Te iubescu!

Sarem'a. Eu ve urescu pe voi toti!

Godunof. Sarem'a, fii a mea!

Sarem'a. Plēca de aci!

Godunof. Eu nu viu la tērgu cu man'a gōla! Eu 'ti oferu unu pretiu mare — Sarem'a! Viati'a lui Aslan se afla acuma in man'a mea — Voiesci se fii a mea, tu me intielegi?

Sarem'a. Tu ai vrea.

Godunof. Ce vrei, servitorii Tiarului sunt dediti a nu vedē cu amendoi ochii, candu 'i orbesce vre-unu rubinu s'eu vre-unu diamantu! Tu esti diamantulu celu mai frumosu; eu inchidu ochii, spre a 'i deschide incantati de frumseti'a ta.

Sarem'a. Departēdia-te! Nu 'mi trebuie acestu pretiu — negutiatoru de sclavi, plēca!

Godunof. Cu acēsta nu'mi scapi, cugeta bine!

Sarem'a. Aci nu este nemicu de cugetatu.

Godunof. Nu 'ti sunt eu frumosu destulu? Ti este perulu meu prea sbrlritu, faci'a prea palida si fruntea 'mi prea incretita? Anim'a 'mi este infocata, pulsulu 'mi sbōra si sufletulu meu de si locuesce intr'o coliba rea, totusi este totu asia de regalu cā si alu teu in palatu!

Sarem'a. Plēca, 'ti dicu! Oh, nu este nici-unu ajutoriu, nici-o scapare!

Godunof. Eu sunt unu fiu de curendu nascutu alu noroculu; — ceilalti 'mi au prapaditu totu si eu trebuie acuma se 'mi rapescu fericirea!

Sarem'a, (i scōte spad'a din tēca la apropierea lui indrasnētia.) Acuma sunt asigurata!

Godunof. Femeia nebuna — pentru ce acestu sgomotu si parada din scōl'a de scrima?

Sarem'a, (dupa o scurta reflectiune la o parte.) Acēsta este calea — o vediu — acēsta este mantuirea! (Tare.) Asculta, Godunof, este o incercare desiēta a fortia o ānim'a, care nu este a ta. Tu nu o vei castiga nici-odata, inse acela o a pierdutu pentru totu-deauna scapa-me de elu!

Godunof. Ce dici? Ce pretindi tu?

Sarem'a. Eu nu mai pociu sta in apropierea lui Cericof. Eu flu urescu acuma si tu inca n'ai cauza se'lu iubesci. Ei bine, — vino se mergemu mana in mana!

Godunof. Ce amu se facu?

Sarem'a. Se me conduci din fortu, pentru cā ordinulu teu este ascultatu de sentinele. Cā si candu amu merge la preumblare incalcamu cai; inbracata intr'o manta de calaretu nu voiu fi descoperita la drēpt'a ta!

Godunof. Hm, hm — o amu intielesu — fuga, rapire! Ce e dreptu, o aventura camu tredita! Mantaoa 'mi-o lasi apoi mie — nimicu mai multu si cu acēsta pociu lua calea intōrsa.

Sarem'a. Si satisfacerea urei tale n'are nici-o valōre pentru tine? Ingamfatu voiesce se me tarēsca cu puterea la Petersburg cā sclav'a lui. Elu se lauda cu posesiunea lui cā sigura; elu se va amagi — si noi — noi triumfamu!

Godunof. Acēsta n'aru fi tocmai reu — si pociu se o audiu! Columbariulu este golu, columb'a au sburatu! Dulce-amaru elu privesce dupa densa! Dulce in suvenirea placheriloru incantatōre si — amaru, pentru-cā ele s'au prefacutu in spuma!

Sarem'a. Oh, nu mai intardia!

Godunof. Mai bine intr'adeveru se nu o posēda nici-unulu, decātu numai elu singuru!

Sarem'a. O faci, o vei face, nu este asia? Da 'mi parol'a, parol'a ta de onōre si — aicea n'ati ērasi spad'a!

Godunof. Spad'a imperatulu in man'a unei femei! In totu-deauna 'mi au remasu din tōta fericirea stralucitōre a lunei numai tēc'a gōla. Da 'mi spad'a! Bine — parol'a mea! Vomu incalca!

Sarem'a. Iți multiamescu!

Godunof. N'amu lipsa de multiamirea ta! Pe D-diulu meu! nu o facu pentru tine, pentru-cā amorulu meu nu este visulu unui june. Nu o asiu face pentru unu zimbetu amicabile alu budioloru tale; nu pentru o privire gratiōsa a ochiloru tei — de picaturi cā acestea

acestea tóte dsa crede, că avem lipsa mare de scóla parlamentaria; deci se mergem la diet'a din Ungari'a cá se o facem etc.

Ne-a parutu reu, că unii ascultatori intrerupea ici cólea pe dn. Christea, pre candu isi apará mai cu doiosia punctele sale de vedere.

Politic'a activitatiei séu politice active o mai apará in adunare inca numai dn. profesor Filipescu, totu dela Brasiovu, care premisse, că dlui ar fi celu mai teneru din toti membrii adunati, dara 'i s'a contradisú din mai multe parti, apoi declará că pe densulu nu l'a convinsu nici-unu argumentu alu passivistiloru, si totuodata că poporulu nostru lasatu de voi'a sa este fórt demoralisatu; atunci inse s'a redicatu unu murmuru generale si desaprobati din tóte partile.

(Dupa acestea voru urma in Nr. viii. argumentele aparatoriloru politice de passivitate.)

Politic'a resistentiei passive fu adoptata din nou cu 36 voturi contra la 25. Acésta spre rectificarea cifreloru esite in diarele neromanesci.

— In dilele din 20 si 21 Iuliu au tîenutu si barbati natiunei sasesci in numeru de 35 conchiati din tóte tîeniturile locuite de sasi, conferentia loru electorala si totuodata nationale. Acea conferentia nu avuse caracteru publicu, dara Sieb-D. Tageblatt, organu energiosu alu opozitiunei sasesci, comunica in Nr. seu din 22 Iuliu unele rezultate prea interesante ale acelor consultatiuni. Dupa constituirea conferentiei prin alegerea dlui Iosifu Bedeus de presedinte si a dlui Carolu Klein de actuariu, fostulu deputatu la dieta dn. Emilu de Trauschenfels avu curagiulu se ésa in faci'a adunarei cu unu memorialu scrisu, in care declara că elu tîene cu ministeriulu actualu, apoi indemnna pe sasii carii voru si alesii, cá se se inscria si ei la vreunulu din cluburile dietali (firesce mai bucuros la celu ministeriale). Urmarea fu, că conferentia luá concludu unanimu, cumca ea desapropa si respinge definitivu propunerea lui Trauschenfels in tóte partile sale si cu atátu mai pucinu voiesce se audia ceva de partid'a gubernementale. Cu privire la alegerile dietali de acuma, conferentia decisese din capulu locului, că program'a nationale sasesci din anii trecuti (cea compusa in adunarea dela Medesiu?) nu o ia in nici-o discussiune noua, apoi mai luá trei concluse, alu caroru simbure este: Comitétulu centrale alu partidei nationale sasesci declara, că apararea energiosá a intereselor nationale se póte realisa numai prin alegerea unoru deputati cá aceia, carii se voru obliga, cá voru remanea uniti si solidari intre sine, si in tóte afacerile importante se voru supune la disciplin'a clubului. 2. Nu va fi permisú nici-unu deputatu sasescu a primi functiune de statu. 3. In cercurile electorali in care sasii n'au maiortate, alegatorii sasi se 'si dea voturile loru regulatu la candidati de ai opozitiunei, éra nu la ai gubernului.

Pe din afara se spune, că intre membrii acestei conferentii sasesci a fostu vorba multa si despre adoptarea politice de passivitate, dara in fine se invoira la mesurile susu aratate, cá adeca deputatii sasi se stea de aci inainte strinsu regulati in opozitiune. Asia bietii sasi, de si mai întiepleti decátu romanii, dupa 10 ani de cercari ajunsera in fine la cunoscintia, că politic'a loru de mai inainte nu le-a ajutatú nimicu, ci mai virtosu ia surpatu.

— (Pusetiunea sasiloru in Ungari'a. Intre nenumerate publicatiuni ce se propaga in dilele acestea agitate, este si una care esi tocma acuma de sub tipariu aici in Sibiiu in limbile german'a si magiara titulata: „Die Stellung der siebenbürger Sachsen in Ungarn von Oskar von Meltz. Hermannstadt. Verlag von A Schmiedicke 1878. Acésta dissertatiune se ocupa si de romani intr'unu modu fórt batetoriu la ochi. Famili'a Meltz immigrata, deca nu ne insielamu, numai sub Mari'a Teresi'a in patri'a nóstra, niciodata nu s'a topitu de vreo iubire cátra poporulu romanescu. Celu ce vrea se cunósca

tisnesce lespedeá infierbentata, dara ele nu stingu setea infacarata. O facu pentru mine, nu pentru amorulu meu, nu, ci pentru cá se 'mi satura ur'a. A 'i rapi o piétra de pe joculu fericirei lui, acésta 'mi ímple ánim'a de o bucuria nespusa!

Sarem'a. Vei ingriji tu de cai si de mant'a?

Godunof. Eata-me cá plecu; tu 'mi vei urma mai tardiu! Intrarea si esirea ta aici este fara prepusu si neobservata! Cas'a mea se afla langa siantiu, a trei'a dela pórtá care conduce in afara. Ha, ha! bunulu Cericof, — elu va delira pucinu, — si ironi'a mea triumfatóre 'i va pipai pulsulu! La revedere deci, — te asteptu Sarem'a! (Ese.)

Sarem'a. Oh, unu calu inaripatu de o putere selbateca! Precumu sbóra sagét'a de pe córda arcului, fulgerulu din ceru si dorulu ániei, asia se me duca sborulu seu in taber'a amiciloru! Eu 'lu voiu scapa — eu singura — si vai voue la toti, déca acuma se voru rostogoli lavinele de pe coline. (Se întóree se plece.) (Cortin'a cade.) (Va urmá.)

mai de aprópe antipathiile auctorului, [va face bine se'i deschida pamfletulu séu libellulu dela pagin'a 31 inainte.

— La Lupeni, in comit. Hunedórei, s'a incinsu bóla de vite asia de periculósá, cátu intr'o singura di au cadíutu preste 100 de capete. S'au luatú mesuri stricte spre a pune capetu infricosiatulu pericolu.

— Omoru. La orasielulu Clusielu (Kojocna, Kolos) unu unguru anume Bartha, avendu mania pe ingenieurulú calei ferate, la alu treilea tunellu l'a inpuscatu.

Procesulu verbale

susceputu in conferentia partidei nationale romane tîenuta in Sabiiu la 20 si 21 Iuliu, in urm'a invitatiunei facute de cátra Clubulu membriloru romani ai reprezentantiei municipiului Sibiiu, fiendu de facia membrii alegatori inscriși in listele alaturate la acestu procesulu verbale sub A. si B. Sumariulu acestui procesulu verbale este urmatoriulu:

Siedinti'a a I-a din 20 Iuliu.

I. Adunandu-se alegatorii romani veniti pentru a participá la conferentia partidei nationale romane in localulu destinatu pentru siedintiele conferentiei, presedintele clubului membriloru romani ai reprezentantiei municipiului Sibiiu, d. archimandritu Nicolau Popea cá convocatoriulu alu acestei conferentii, o deschide conformu programei alaturate sub lit. C. prin una cuventare, prin care arata motivele ce au indemnatu pre clubulu membriloru romani din Sibiiu in contielegere cu alte cluburi romane din tíera si cu alti barbati singurateci la convocarea acestei conferentii. Saluta pre membrii cari au venitu pentru a participá la acésta conferentia in unu numeru destulu de frumosu facia de impregiarile nefavorabile, de unde se vede interesulu viiu ce'lu cultivéza inteligentia romana facia de cauzele natiunali, ceea ce nici se pote altcumu, déca voimu a remané cá natiune viia, si déca nu voimu se mai fimu unelta altora. Acestu interesu 'lu reclama demnitatea nostra nationale, interesulu comunu, impregiarile íntetitorie si spiritulu tempului in care vietiuimu. Face istoriculu desvoltarei vietiei politice a natiunei romane, arata cumca natiunea romana totu de-un'a au avutu barbati, cari de si mai pucini la numeru si sub impregiarari cu multu mai grele, s'au interesatu, cátu trebue se ne miramu cumu una mana de omeni au sciutu aflá in acelu chaote tîent'a spre salutea natiunei, si cumca tóte triumfurile raportate in tempuri atátu de grele le-au raportatu cu armele scientiei si ale moralitatiei, le-au raportatu prin redicarea intereselor nationale asupra celoru particularie. In fine recomanda cá si noi se urmamu acestu esemplu, se formamu unu trupu si unu sufletu si se lucramu, cá intre noi se domnésca concordia si solidaritatea, cá-ci atunci tóte lucrurile nóstre voru fi incoronate si in venitoriu cu rezultatele cele mai bune. Conferentia respunde la acésta cuventare prin aclamari de „se traiasca.“

II. Se pune la ordenea de di punctulu alu 2-lea din programa, adeca constituirea conferentiei partidei nationale romane. Presedintele invita conferentia pentru a procede la alegerea ad hoc a unui presedinte, a unui vice-presedinte si a loru doi notari. — Conferentia se constituie alegéandu-si de presedinte pre d. Nicolau Popea, de vice-presedinte pre d. Anania Trombitiasiu si de notari pre dr. Iosifu Hodosiu si pre dr. A. P. Alessi.

III. Dn. Visarionu Romanu face propunerea de a se conscrie toti membrii indreptatiti la alegeri de deputati dietali, cáti se afla de facia, precumu si de a se stipulá numerulu membriloru necesari la aducere de conclusiuni valide. Dn. dr. Ios. Hodosiu, spriginitu de Dn. adv. Preda propune, cá conferentia se decida, cá tóte hotaririle se se faca prin membrii de facia ori in ce numeru se voru aflá acesti'a, si acésta pentruca conferentia nu are vre-unu regulamentu, in care se fia stipulatu numerulu membriloru necesari la aducere de conclusiuni valide; mai departe propune, cá pentru conscrierea membriloru de facia se se deschida una lista de subscriere, care lista va avé a se aclude la acestu procesulu verbale. — Punendu-se la votisare mai antaiu propunerea dn. adv. Preda, se primisce.

IV. Dn. Vis. Romanu roga conferentia de a primí, cá propunerea sa se intre la procesulu verbale. — Conferentia primisce acésta rogaru.

V. Presedintele anuntia, cumca a primitu una telegrama dela dn. Acsente dela Alba-Julia, prin care comunica cumca nu pote participá la acésta conferentia, inse se declara pentru politic'a pasivitatiei, care telegrama se alatura la acestu procesulu verbale sub D. — Se ia spre scientia.

VI. Presedintele pune la ordene punctele 4 si 5 din programa, adeca alegerea unei comisiuni

de noue (9) membrii cu insarcinarea, cá pana la prossim'a siedintia se presente conferentiei unu opiniune motivata asupra tîenutei alegatoriloru roman facia de alegerile deputatiloru la diet'a Ungarie pentru periodulu prossimu, spre care scopu se suspende siedinti'a pentru cinci minute. Redeschí diendu-se siedinti'a, presedintele comunica conferentiei primirea a loru doue telegrame dela Gherl' si anume un'a dela dn. Negrutu in numele Romaniloru din giurulu Gherlei, prin care isi esprimu dorinti'a de a se decide remanerea in opusetiun pasiva; si a dou'a dela redactorele Predicatorelui prin care se exprime dorinti'a de a persiste in pasivitate solidara cá singur'a arma contra opresiunei inimiciloru Romanismului, cari telegrame se acludu la acestu procesulu verbale sub E. si F. — si se iau spre scientia.

VII. Presedintele pune la ordenea dilei ale greea membriloru in comisiunea de 9 si comunica cumca in urm'a consultariloru ce au premersu, a primitu doue propuneri identice in privinti'a persónelor de a se alege in acea comisiune. — Ce tîindu-se un'a din aceste propuneri, conferentia alegu in comisiunea de 9 prin aclamatiune pre urmatori membrii: Georgie Baritiu, Anania Trombitiasiu Adv. Stravoiu, Adv. Ioane Romanu, Dr. Ios. Hodosiu, Dr. A. P. Alessi, Dr. Stoi'a, Nicolau Cristea si Gerasimu Candrea.

VIII. Presedintele pune la ordenea dilei tempulu la care se se incepa prossim'a siedintia. — Conferentia dupa una desbatere la care au participatu d. Cosma, V. Romanu, dr. Hodosiu si G. Baritiu, primisce propunerea d. V. Romanu, cá prossim'a siedintia se se incepa astadi la 5 óre p. m. — Presedintele redica siedinti'a I-ma la óra 1 p. m. (Va urma.)

Soldatii de reserva.

Una parte considerabile a soldatiloru de reserva este chiamata la arme sub stindartulu monarhului, alu supremului loru belliduce. Datori'a loru de ostasi nu este a íntreba dupa cause, ci a asculta la casuri date a lupta cu barbatia si curagi eroicu a roga pe Ddiu pentru comandanti pre cátu íntiepleti, pe atáta si umani. Restulu ilu cunoscú ei din legile si regulamentele armatei imperiale.

Óre inse popórale monarchiei, óre anume poporulu nostru, natiunea nóstra romana nu are nici-o datoria cátra ostasii chiamati din patria, din sinulu poporului? Respinsu luminatu si demnu se dá la acésta íntrebare mai alesu de cátra poporale propriu austriace (Cislaitani'a), inca si din unele parti ale Ungariei. Ostasii sunt chiamati tocma acuma, dela lucrulu campului; fórt multi din ei sunt casatoriti. Se ajutamú pe familiile ostasiloru! Acésta e parol'a de dí, acesta e apellulu inmiitu, ce se aude din tóte provinciile monarchiei. Se ajutamú pe familiile ostasiloru dusi la regimente din sinulu natiunei nóstre preste totu. Acesta este apellulu nostru de astadi.

Ati vediutu, cá in vecin'a Romania existe dela 1877 incóce lege speciale, prin care comunele sunt obligate a ingriji de familiile ostasiloru, a cultiva agrii loru, a considera pe socii (neveste) de fice, pe pruncii loru de prunci ai comunei si ai patriei. Se nu suferimu a fi tacsati de nepasatori si egoisti cátra sangele nostru, nu numai de alte popóra, ci tocma si de vecinii nostrii de aceeași origine, nationalitate si limba. Romanulu e din natura si traditiuni millenarie ospetaretiu, generosú si milosú chiaru si cátra straini. Facia cu cei esiti dintre noi la arme nu ni se cere mila, nu gratia, ci ímplinire de datoria sacra, de legea umanitatiei si a evangheliei. Nimeni, nici insii comandantii nu prevedu viitoriulu, nu sciú cátu timpu au se stea corpurile mobilisate sub arme. Noi scimu una: Nici-unu agru alu familiiloru de soldati se nu remana necultivatú, ci tóte se fia arate, semenate, grapate, in casu de prelungire sapate séu secerate, fenatiile cosite, fenulu adunatu si tóte fructele campului carate in batetur'a casei, de cátra membrii comunei, fara nici-o respata din partea respectiveloru familii. Vieti'a capiloru de familii, onórea ce facu ei patriei si natiunei, este respata índiecita. Din contra, saracirea totale si calamitatea aceloru familii s'ar peface in sarcina greea si rusíne pentru comune si poporu.

Avemu noi si de pe la orasie si cetati destui ostasi de reserva chiamati la regimente. Nu ne este permisú se uitamu nici de familiile acelorá. Pucina bunavointia patriotica si se potu afla midiolóce, cá se le ajutamú si pe acelea. Aci se ne aratamu noi zelulu nostru patrioticu, éra nu alaturea cu cei ce vérsa bani si sange in luptele electorali.

Preoti cu crucea 'n frunte, medici, sufletesci

i omenimei suferitorie, atunci candu portati grija de lipsele materiali ale poporenilor, impliniti una in cele mai inalte datorintie la care sunteti chiatati. Poporeni seraci, parochu saracu; poporeni ucini la numeru, nici ca mai potu tiené preotu. Sibiu, 9/21 Iuliu 1878.

G. Baritiu.

Ungari'a.

(Agitatiunile electorali cu versari de ange.) Alegerile deputatilor la dieta se voru incepe umai pe la 5 Augustu; dara escesele brutali si batalii arbare s'au si inceputu cu destula furia si chiaru preste steptarea lunei civilisate, care fusese aplecata a crede, la legea pedepsitoria votata si sanctionata inainte cu patru ani relative la escesele din alegeri, va fi infricatu i infrenatu pasiunile partideloru. Se pare inse, ca ingurenii se temu de acea lege, ca si de legea pressei lin 1848, adeca nimicu. Esemplele s'au datu si semena orde ca se voru mai da. Deocamdata se sciu urna-oriele :

Ministrulu Colomanu Tisza veni deunadi in calitatea sa ca deputatu la Dobritieniu, unde fusese alesu, spre a se intielege cu partisanii sei. Acestia 'lu inteminaru cu mare pompa si triumfu, cu iluminatiuni si ospetie. Nu asia omenii din opozitiune, ca-ci adeca idunandu-se si acestia in cete numeroase, pe langa strigatele usitate „diosu cu elu“, intre alte escesse derinara si arculu triumfale redicatu in onorea lui Tisza ca si cumu elu ar fi vreunu monarchu.

In orasiulu Gyöngyös s'a intemplatu batalia formale, forte sangerosa. Ladisl. Kovács, candidatulu partidei guberniale, seu cum ii dicu acuma, partid'a bosniaca, incepuse inainte cu siese luni se'si prepare acolo terenulu, era in septeman'a tr. aruncha mii mii de fiorini pe ospetie, beuturi si kortes (agenti), pe steguri si proclamatiuni, promisse daruri mari, adaoase si amerintiari mari. Candidatulu opozitiunei Sam. Mudrony aduna pe ai sei dumineca in 14 Iuliu spre a se consulta cu ei. Audiendu Kovács de venirea celuia, aduna si elu curendu vreo 250 de ai sei intr'o gradina, unde se puse cepu la câteva buti de vinu si vinarsu. Dupace se inbetara bine, plecara cu tortie (facile), ca se faca lui Kovács serenada; trecura inse in adinsu pe la locul unde era adunati partisanii lui Mudrony, pe carii incepura a'i bombarda cu petrii. Atata le si trebuia, pentru-ca se se si incinga una batalia din cele mai selbatece, cu tortie aprinse, cu petrii, furci, securi, ciomege etc. Politianii orasiului fura batuti si ei, directorulu politiei, unu advocatu si presedintele adunarei raniti. Numai husarimea chiamata in fug'a mare cu sabiile scoase a despartitu abia pe partide. Douedieci si siese de persoane ranite, intre care diece (10) de morde, fusera duse in spitahu. Altii mai multi cu capetele sparte seu cu manile frante au fostu dusi pe la casele lor, ca se fia vindecati la familii. (Dupa „P. Napló“).

— In B.-Pest'a se intempla in ser'a din 10 Iuliu una bataia tatarasca, alu carei urditoriu a fostu chiaru fiulu primariului (Oberbürgermeister) Ráth, dara elu si socii au fostu batuti cumplitu si dati pe usia afara. Acestia n'au fostu proletari, ci patriciani fruntasi.

— Conferentia alegatorilor serbi din Ungari'a se ocupa si ea multu cu cestiunea politice de activitate si passivitate; in fine maioritaea se decise, ca inca se mai alega si astadata spre a mai face una experientia de 3 ani. Destulu inse, ca sementia fu aruncata la ei, ca si deunadi la slavaci.

— Alegatorii romani din Ungari'a si Banatu. Sambata in 20 circula pe la noi unu telegramu dela Temisior'a, in care se anuntia una programa romanesca, pentru politic'a de completa abstinentia ageru motivata prin experientiele trecutului. Asera, pre candu acestu Nr. era inchiatiu, ne veni si acea programa de dato 6/18 Iul. 1878 subscrisa: V. Babesiu. Regretamu forte, ca asta-data nu potemu scoate din trens'a macaru argumentele principali.

Convocare.

Indemnatu de lips'a unei contielegeri asupr'a obiectului importantu pentru alegerea de deputati dietali, — in unire cu mai multi amici de principiu, 'mi ieu voia a convoca o conferentia electorale, la care invitu cu onore pre toti inteligentii romani din limitele fostului comitatu alu Zarandului.

— Terminulu intrunirei l'amu fiesatu pentru 28 Iuliu 1878 st. n. dupa mediadi ora 4, in cas'a Dlui Sigismundu Borlea in Bai'a de Crisiu.

Bai'a de Crisiu la 19 Iuliu 1878.

George Secula.

Tractatulu dela Berolinu.

Dupa formul'a usitata de introductiune, in care se chiama in ajutoriu numele lui D-dieu, se premitu numele staturiloru, capiloru de statu si ale toturoru plenipotentiariloru, cati au participatu si confaptuitu la intocmirea acestui tractatu europenu, apoi se incepu articlii tractatului asia :

Art. 1. Bulgari'a este constituita in principatu autonomu, dara tributariu, sub suzeranitatea Maiestatiei Sale Sultanului; ea va avea gubernu crestinu si militia nationale.

Art. 2. Principatulu Bulgariiei va coprinde teritoriale urmatoarie: (De aci incolo se descriu nouele fruntarie ale Bulgariiei proprie forte pe largu si cu de-a meruntulu asia, in catu lectoriloru nostrii de dincoace de Carpati nu le pote folosi nimicu lung'a enumerare de nomenclaturi bulgare si turcesci, pana ce nu se va

compune una charta noua si exacta a Bulgariiei, candu apoi se va cunosce si teritoriulu, seu in miliarie seu in chilometrii □.)

Acesta delimitare va fi ficsata la faci'a locului de Comisiunea Europeana, in care puterile semnatari voru fi reprezentate. S'a intielesu :

a) Ca acesta comisiune se ia in consideratiune necesitatea pentru M. S. Sultanulu de a putea sa apere fruntariile Balcaniloru si ale Rumeliei orientale.

b) Ca nu se voru putea radica intariri intr'o radia de diece kilometre in jurulu Samacovului.

Art. 3. Principele Bulgariiei va fi liberu alesu de populatiune si confirmatu de Sublim'a Porta prin consimtentulu Puteriloru. Nici unu membru din dinastiile domnitorie ale mariloru Puteri Europeane nu va putea se fia alesu Principe alu Bulgariiei.

In casu de vacantia a demnitatiei principale alegeria noului Principe se va face in aceleasi conditiuni si forme.

Art. 4. O adunare de notabili ai Bulgariiei, convocata la Tirnova, va face, inainte de alegerea Principelui, regulamentulu organicu alu Principatului.

In locurile unde Bulgarii sunt amestecati cu populatiuni turce, romane, grece seu altele, se voru respecta drepturile si interesele acestoru populatiuni in ceea ce se atinge da alegeri si facerea regulamentului organicu.

Art. 5. Dispositiunile urmatoarie voru fi temel'ia dreptului publicu alu Bulgariiei :

Diversitate de credintie religioase si confessiuni nu se va putea opune nimerui ca motivu de escludere seu necapacitate in ceea ce se atinge de exercitiulu drepturiloru civili si politice, admiterea la sarcinele publice, functiunile si onorurile sau exercitiulu diferitelor profesii si industrii in ori-ce localitate.

Libertatea si practic'a esteriora a tutuloru culteloru este asigurata tutuloru locuitoriloru din Bulgari'a, catu si strainiloru, si nici-o pedica nu se va putea pune in organisarea diferiteloru comunitati sau in raporturile loru cu capii loru spirituali.

Art. 6. Administratiunea provisoria a Bulgariiei va fi condusa pana la terminarea regulamentului organicu de unu comisariu imperiale rusescu. Unu comisariu Imperialu Otomanu, cumu si consuli delegati ad hoc de celelalte Puteri semnatarie ale acestui tractatu voru fi chiamati se asiste cu scopu de a controla functionarea acestui regimu provisoriu. In casu de neintielegere intre consuli delegati maioritaea va decide, si in casulu de divergentia intre acesta maioritaea si comisariulu Imperialu Otomanu, Representantii Puteriloru semnatarie dela Constantinopole, intruniti in conferentia, se voru pronuntia.

Art. 7. Regimulu provisoriu nu va putea se se prelungeasca peste noue luni dela schimbulu ratificariloru acestui Tractatu.

Candu regulamentulu organicu va fi terminatu, se va procede indata la alegerea principelui Bulgariiei. Indata ce principele va fi instituitu, nou'a organisare se va pune in vigore si principatulu va intra in deplinu exercitiu alu autonomiei sale.

Art. 8. Tratatule de comerciulu si navigatiune cumu si tote conventiunile si arangiamentele incheiate intre puterile streine si Porta si adi in vigore, sunt mantientue in Principatulu Bulgariiei si nici-o schimbare nu se va face in privintia nici uneia din Puteri inainte de a fi consimtitu ea.

Nici-unu dreptu de transitu nu se va percepe in Bulgari'a dela marfurile cari voru strabate acestu principatu.

Nationalii si comerciulu tutuloru Puteriloru se voru trata cu aceeasi perfecta egalitate.

Imunitatile si privilegiile supusiloru straini, cumu drepturile de iuridictiune si protectiune consulara, asia cumu s'au stabilitu prin capitulatiuni si usagiuri, voru remanea in deplina vigore, catu timpu nu se voru modifica prin consimtentulu partiloru interesate.

Art. 9. Sum'a tributului anuale care va avea sa platasca principatulu Bulgariiei curtiei suzerane, transmitendu'lu unei banci, pe care o va desemna in urma Inalt'a Port'a, se va fixa in comuna intielegere de puterile semnatarie, la finele antaiului anu-alu esistentiei noiei organisatiuni. Acestu tribut va fi basatu pe venitulu de mdilocu alu teritoriulu principatului, avendu Bulgari'a se porte o parte din datori'a publica a Imperiului. La fixarea tributului puterile voru avea in vedere partea acestei datorii, care va putea fi impusa principatului pe basea unei proportiuni drepte.

(Va urma.)

Romani'a.

Bucuresci, 8/20 Iuliu. Mari'a Sa Domnulu a inchisu camerele dupa optu luni de activitate prin unu discursu de tron, carele nu va lipsi a trage asupr'a si atentiunea Europei, din cauza ca elu se ocupa mai multu numai cu importantele cestiuni, care absorbu tota atentiunea publica.

— Contractulu numitu alu lui Crawley inchiatiu inainte de 3 ani pentru facerea calei ferate Ploiesci-Predealu, s'a desfiintiatu prin legea ce se vede publicata in „Monitoru“, si licitatiunea noua pentru unu altu intreprenoru se publica pentru dio'a de 11/23 Iuliu a. c.

— (Statistic'a scololoru romane in anulu 1877 pana 1878.) Ministeriulu instructiunei publica urmatoarea statistica despre scolele nostre :

I. Scolé primarie rurali: 1265 de baieti, 142 de fete, 495 miste; — peste totu 1902.

Aceste 1902 scolé primarie rurali au 1727 invetiatori, 183 invetiatoare; 43448 elevi si 4117 eleve.

II. Scolé primarie urbane: 136 de baieti, si 117 de fete, peste totu: 253 scolé, avemu 644 profesori (381 institutori si 263 institutore) si 27492 elevi (18672 baieti si 8820 fete).

III. Scolé secundarie, 35 de baieti si 7 de fete, peste totu 42.

Aceste 42 scolé secundarie au 461 profesori si 13 profesore si 7131 scolari (6612 baieti si 519 fete).

IV. Scolé speciali: 27 de baieti si 3 de fete, peste totu 30, cu unu personalu didacticu compusu de 231 profesori si 3 profesore.

Aceste 30 scolé speciali au 2086 elevi (1813 baieti si 273 fete).

V. Scolé superioare: 2 cu 63 profesori si 558 elevi.

VI. Scolé private: 150 de baieti, 73 de fete si 13 miste, peste totu 236.

Aceste 236 scolé private intrebuintieza 604 profesori si 275 profesore.

Cu 10811 scolari (7375 elevi si 3436 eleve).

Desastrulu ce ajunse pe genialele barbatu de statu, eminentele romanu si patriotu dn. ministru presidente Ioanu Brateanu, in urm'a spaimei caloru candu se intorcea ser'a dela M. Sa Domnulu din residenti'a de vera unde prandise, a datu ocaziune la manifestari generali de simpathii, in catu a storsu chiaru si mirarea celoru mai inversunati inamici ai sei. Este cam tristu, e inse adeveratu, ca tocmu la ocaziuni de acestea triumfa virtutea. Dupa scirile din urma domnulu Brateanu, care prin returnarea trasurei fusese contusionatu asia de reu la capu, catu isi perduse consciint'a, sub cur'a cea mai buna ce se pote, se afla pe calea insanetosiarei. Intr'aceea ministrii de esterne alu Russiei si alu Austriei espressera pe cale telegrafica prin consuli generali din Bucuresci parerea de reu a Maiestatiloru imperatesci pentru accidente intemplatulu dlui Brateanu. Mai multi alti principi si persone illustre din Europ'a adressara directu dlui Brateanu telegrame de felicitare, pentru-ca a scapatu cu vietia.

Din strainatate.

Scirile rele continua a veni pe urm'a congresului din mai multe parti ale Europei. In altu numeru amu semnalatu profund'a neindestulare a tieriloru si poporaloru interesate imediatu la tractatulu din Berolinu. Astadata se adeveresce si mai multu.

— Negotiatiunile de ocuparea Bosniei intre Austri'a si Turci'a curgu forte anevoia.

— Itali'a intrega iritata din caus'a rezultateloru congresului, pretinde Triestulu si Tirolulu pre catu este italianu, ca desdaunare. Dela Milanu pana la Neapole se tienu preste 50 de meetinguri.

Persecutiunile din Russi'a in contra Evreiloru.

In Russi'a situatiunea Evreiloru e mai rea de catu in ori-ce alta tierra din lume. Cu tote astea nici-o a mii parte din cele ce se intempla nu ajunge la cunoscentia Europei, ca-ci Evreii din Russi'a se temu de a face scomotu seu de a adresa proteste, pentru-ca sciu ce'i astapta intr'unu asemenea casu. Totusi diariile straine aducu unele amenunte despre escesele ce s'au ivitu in timpulu din urma in diferite localitati din Russi'a si cu deosebire in orasiulu Kalish. Si aci n'a fostu nici mai multu nici mai pucinu, de catu o persecutiune curatu religioasa si facuta cu premeditatiune. In aceeasi di in care s'a intemplatu invalmasiel'a dela Kalish, dice „Posener Zeitung“, si apröpe la aceeasi ora, s'au ivitu rescöle in contra Evreiloru in localitatile de prin prejuru Warga, Blaski, Wunska, Wala s. a. In Kalish Evreii au fostu macelariti pe strade, femei si copii omoriti, cas'a rabinului si sinagog'a au fostu derimate, de n'a mai ramasu petra pe petra, era asia numit'a thora a fostu rupta bucati si data in prad'a ventului. Comandantele husariloru care se afla in orasiu s'a rapeditu calare cu sabi'a scoasa si a scapatu cati-va copii evrei, pe care poporatiunea infuriata se pregatia se 'i sfasie. Garnisona se afla dislocata prin satele de prin prejuru, si comunicatiunea telegrafica fiindu intrerupta, nu s'a pututu recurge la fortia armata, de catu a dou'a di, astu-felu, ca poporul a avutu totu timpulu ca se dea cursu liberu fanaticismului seu religiosu.

Imediatu dupa sosirea armatei s'au inceputu arestarile asia, ca chiaru in diu'a urmatoare au fostu arestati peste 50 de individi, intre cari mai multi preoti, care atitiasera pe poporu la rescöla.

Nu vedemu inse ca Alianti'a Isradlita se dica ceva despre aceste si multe alte persecutiuni ce se intempla in Russi'a in fia care anu si in nenumerate localitati.**)

Ea areta persecutiuni tocmai acolo, unde nu sunt de locu. Ce aru dice ea ore si ce galagia n'aru face Israelitii din Europa intr'ega, candu s'aru

*) Gimnasie.

**) Nu dieu, ca alianti'a israelita scie forte multu de frie'a Russiei.

intempla in realitate, ca unui Evreu din Romani'a se i-se sparga capulu de către unu crestinu?

(Dupa „Rom.“)

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

Lapusiulu ung. 18/7 1878. Candidare de ablegatu dietale. Adi s'au adunatu la cas'a comunala vreo 60 insi din cerculu electoralu alu Lapusiului, — intre cari au fostu cam jumetate preoti, docenti si notari de nationalitatea romana. Presedintele ad hoc C. Técsi incunoscintia pre cei adunati despre scopulu conchiama-rei la conferentia, cá se se formeze subclubulu partidei liberale gubernamentale. — Adv. Asztalos pretinse cetirea programulu partidei; jud. pr. Gyárfás ei respunse, cá acela e celu vechiu cunoscutu, modificabile dupa jurstari, — in urma se enuntia cá conferentia adopta programulu, pe care nimene nu lu cunósce! Dupa aceea se propuse candidarea unui ablegatu pentru diet'a viitoria, si se proclamá Simo Lajos, fostu ablegatu, esmitendu-se o deputatiune de vreo 26 membri sub presiedinti'a protopopulu Samuel Cupsia, cá se invite pre candidatu a primu increderea ce i s'au respicatu. Acea deputatiune are se'i implinésca missiunea in 20 Iuliu. S'au discutat pro et contra, déca candidatu are se'i desfasiure programulu séu nu; in urma se lasá la bunavointi'a lui, cá se faca cumu va vrea elu.

E caracteristicu, cá pana candu in viati'a publica si administrativa folosirea limbei romane e eschisa, magiarii adunati au pofitu pre protopop. Cupsia, se espuna si in limb'a romana scopulu si decisiunea conferentiei, ceea ce a si facutu.

Se vorbesce din partea comuneloru din Chióru in-gremiate in acestu cercu, cá au pasitu de ablegatu dn. A. Medanu cá contracandidatu. Cu ce program? nu scimu; dara credemu cá nationale opositionale. — Dn. Medanu ar si putea reesi prea usioru facia cu puterea discretiunaria a medilóceloru din fondulu de dispositiune si a blideloru de linte ce stau spre dispusetiunea unoru preoti romani, — precumu prea tardi'a decisiune a conferentiei electorale romane, ne face a ne indoi despre reesirea candidatului nat. opositionale*).

In 23 Iuliu se va tienea pertractarea pre temeulu § 331 cu cod. pen. in contra judelui processuale Francisu Gyárfás la jud. cerc. de aici in urm'a incusei lui Alesandru Zaharia din Poian'a porcului, care fóra nici-o cauza capatase mai multe palmi, lovituri brutali dela in-cusatulu in cancelaria, in presenti'a mai multoru insi, sub pretextu cá „au ragnitu“. Numitul Zaharia adeca lucrandu la fenu intr'o gradina vecina a contelui Eszterházi, patimindu de friguri s'a fostu culcatu, éra socii lui, copii tineri, au cantatu nise doine cunoscute. Acelea hori si doine l'au scandalisatu pre domnulu jude processuale**) si lui Zaharia ne succedendu'i escusarea cá nu elu a cantatu, trebú se suferi si se primésca darulu parintiescu! Sntemu curiosi de resultat. Unulu.

Pre aicia dela Rusalii ploia' curge — cu pucina intrecumare — neincetatu — care aduce pre poporu la desperatiune!

Timisiora, 17 augustu 1878. (Miscarile electorale) in intregu comitatulu nostru suntu in decurgere, pregatirile tóte-su facute, éra candidatii de deputati se gramadescu in fia-care cu programe lungi si frumóse, unulu mai liberalu de cátu altulu, unulu mai iubitoriu si mai doritoriu de prosperarea poporulu, a comericiului, a industriei, a tierii, a „natiunii“ etc.

Poporulu tace si le asculta, éra cei ce se pricepu la lucruri de acestea le respunde: prin vorbe frumóse vi ascundeti scopurile si sentimintele, prin „liberalismulu“ vostru producti sclavi'a cea mai crancena!

Dara cea ce dóre pe romanulu bine sentitoriu, pe romanulu cu inima pentru poporulu si natiunea sa este, cá poporulu, preotimea si intieleginti'a romana din acestu comitatu, cu ocasiunea acestoru alegeri, nu des-volta neci o grija de interesulu seu propriu, ci tacu cu totii tacerea pescelui.

Doze potu fi cauzele principali ale aceste neinteresari, ale aceste taceri.

Un'a e, cá poporulu si natiunea romana n'a mai vedutu neci candu unu bine dela diet'a tierii pentru ei, ci din contra, de si nu chiaru nemidilocitu, dara medilocitu, prin organele tierii, prin administratiunea generala a tierii, totu necasuri, sareini si neajunsuri li s'au facutu asia, in cátu poporulu e desgustatu de tóte, si pare cá a perdutu cu totulu speranti'a intr'unu venitoriu mai bunu.

Alt'a e, cá poporulu s'a scárbitu de procederea organeloru politice alelegeri de deputati dietali, cari totu de-a un'a prin diferite secaturi facea gálceava intre alegatori, in cátu acestia ori votau cu candidatii regimulu, ori erau despretiuiti, batjocoriti, dóra si batuti.

Cu tóte acestea inse neinteresarea romaniloru nu se póte incuviintia; ea nu numai cá nu e buna, ba chiaru rea, daunósa si periculósa, pentru-cá sémána a letargia, ignorantia; éra acestea sunt semnele sigure ale totalei decadentie materiale si spirituale in poporu. Si pana candu poporulu nostru tace, neromanii lucra din respecteri, candidéza in cercurile curatu séu in maioritate romanesci, se urca pe umerii poporulu, dau spate cu

regimulu, cu contrarii poporulu romanu, si continua intru a face rele, se mandrescu cu increderea poporulu romanu, cu consimientulu si cu invoierea lui la aceste si la tóte relele din tíera.

S'au ivitu multime de candidati dietali in cercurile romanesci, chiaru si jidani, si se lauda in gur'a mare cá „reusirea loru este sigura“.

Póte fi cá se insiela in sperantia, dar' póte se fia si adevératu, cá-ci in multe locuri am mai vedutu asemenea casuri.

Destulu inse, cá acest'a aparitiune este unu lucru tristu, din punctu de vedere nationale romanescu.

Eu asi vré se me convinga cineva, cá ce interesu a potutu seu póte se aibe inaintea ochiloru sei acelu alegatoriu romanu, acelu preotu romanu de ori ce confessiune si religiune, carele ar' da votulu seu unui jidanu? Óre unu atare votu póte elu sperá dela unu deputatu jidanu cá-i va spriginí natiunea, cultur'a, religiunea, biseric'a, preotimea ori alte interese ale sale natiunale, confessionale etc.?

Se dicemu inse, cá si cele facute pana aci, cátu si cáte se voru face in venitoriu d'al de astea, s'au facutu prin coruptiuni, pressiuni etc.

Ei bine, vreu se credu in aceste motive; dar' au trecut multi ani de candu in patri'a nóstra alegerile de deputati dietali s'au facutu pe rachi, pe cárnati, prin coruptiuni, prin demoralisari si pressiuni, éra nu dupa convingerea curata, — si totu asia de multi ani suntu, de candu poporulu si preotimea nóstra asuda cu secerisiulu fructeloru acelor alegeri. Si déca pe atunci, pe candu s'au inceputu aceste, poterea cuventulu nationalu, ce purcedea din inimile curate, nu au potutu invinge a capacítá poporulu despre urmarile neprevédute de elu; déca atunci cuventulu bardiloru nationali nu au potutu preveni si delaturá acele reutati, óre astadi, candu vedemu tóte cu ochii, candu esperenti'a si faptulu deplinitu ilu pipaimu cu manile, — candu tóte astea suntu atátu de amare, in cátu ele prin amaratiunea loru, prin lipsele, greutatile si suferintiele diurne facu si pre celu mai intunecatú la minte se-si vina in ori si se-si deschida ochii, óre astea tóte astadi se nu fia convinsu pe poporulu si pe preotimea romana despre pericólu ce resulta din abusarea de votu??

Ore inca se nu pricepa ei, cá ce insemnate are cuventulu: „liberalismu“, „patria“, „natiune“ — in gur'a domniloru dela potere si a candidatoru si ministriloru de jidovi?

Sermana preotime, sermanu poporu romanu! In lege, adeca pe papiru, stá tiparitu cá Tu, natiunea Ta, biseric'a Ta, scol'a Ta si confessiunea Ta este recunoscuta si egalú indreptatita in patria, si totusi de faptu cum stai intre celelalte popóra, confessiuni, natiuni conlocutorie? Óre starea ta, contrastulu esistente se nu-ti bata la ochi? se nu o vedi tu, neci sentiesci? — Nu se póte!

Preotime romana! en privesce la preotimea rom-catholica, la starea si pusetiunea ei, si intréba-te, de faptu esti egala cu ea? Nu!

Si óre de ce nu? Esti Tu dóra mai nedémna de cátu ea? nu faci si Tu statulu servitiele Tale? nu servesci si Tu crestinismulu, cá ea?

Au nu esti Tu cu ea „frate in Christosu“?

Éra déca esti, óre de ce se nu fii si „frate la páne si la vinu“, candu panea si vinulu este „trupulu si sangele lui Christosu“!

Asia — é! 'mi veti respunde, cáti veti ceti aceste, ma totusi nu cutezati se vi sprimati credinti'a cari'a ve-ati consacratu, nu cutezati se sustieneti principiulu dela care nu vi este permisú a ve abate. Si aceste de aceea nu, pentru-cá candidatii de straini si de jidani prin programe politice lungi, frumóse scientifice, ve condamna la nesciintia, prin lumina la intunecatu, prin liberalismu, la sclavismu; prin vorbe dulci ve nutrescu cu amaru pe voi si pe turmele vóstre!

Atátu poporulu, cátu si preotimea romana se vaiera de neajunsuri, de sute si mii de necasuri, apesari greutati s. a., si totusi nu cutéza cá mai antaiu ei insii se-si ajute, precumu dice si s. scriptura, ci mai bine-si pléca umerii la straini, cá se-i ingreue si mai multu.

In diet'a tierii, in parlamentu, acolo e loculu dela care vi póte veni ajutoriu; acolo este isvorulu tuturor bunatatoru, precumu si alu reletoru! Daca aveti dureri, acolo cereti ajutoriu si vindecare; si daca vi se incuie usiele, bateti la ele unu anu, doi, trei, diece ani, si fiti siguri cá vi se voru deschide, pentru-cá inaintea seraciloru chiaru si usile raiului se deschidu!*)

Mai consultu, mai folositoriu ar fi deci si mai corespunditoriu intereseloru poporulu si preotimei romane, cá se nu fia nepasatori de alegeri, si déca nu au inteligenti romani, ori nu au incredere in cei ce aru fi, — atunci aléga-se mai bine ei de ei, de cátu se consimtia cu alegerea jidaniloru, pentru-cá acesti'a se mandrescu cu increderea loru, cu votulu lor si dovedescu consimientulu lor la tóte relele si asupririle lor!

Not'a redactiunei la acestu apellu indreptatu mai alesu cátra preotime. Optu corespondentie ne mai stau pe mésa, scrise totu in tonulu dorerosu si in spiritulu greu mustratoriu alu acesteia, si tóte au dreptate. Noi inse, pe carii ne dóre si ne arde pana la sufletu cá si pe ddni corespondenti acea stare a lucrurilor, ii rogamu, cá fóra se acopere intru nimicu miserile esclusivu romanesci, precumu nici nu le acopere, se nu'si uite nici-odata a face studiu seriosu comparativu intre neajunsurile romanesci si intre ale altora, intre indolenti'a romanésca si între a celorlalte popóra.

Este de notorietate publica impregiurarea, cá in nici-o parte a Ungariei, alegatorii nici-unei nationalitati

*) DV. poteti se vorbiti asia in Ungaria, cá ve aflati in patri'a propria, pe terenu legale. Cu totulu altu-ceva este in Transilvania. Red.

si nici-unei partide, nu mergu de buna voia la urn' electorale, ci séu numai de sila, séu numai de bani, p beuturi, pe promissii de interese particulare. Au este loculu se ne intrebamu: Esiste óre convictiun despre pericolele acestoru abusuri? Pana a cum a ni o convictiune la poporu, nici-unic'a. Massele cele mar n'au nici o idea despre importantia dreptulu electoralu nu au nici chiaru 2/3 parti ale preotimei. Chiaru s popórale cele mai inaintate ale Europei abia a venit la cunoscintia de vreo 30 de ani incóce, e libertatile constitutionali presupunu la poporu cultura superiora si totu-odata mari avutii materiali. Civilisatiunea sarantóca este celu mai sigur adpostu alu despotismulu. Apararea libertatoru omesci contra tiraniei de ori-ce natura, cere mult sciintia si mari sacrificie materiali. Cu fras frumóse si cu cáte doue sutisioere bani de drumu, pan' i lumea si pamentulu libertatea nu o vei vedea e ochii. Apoi popórale au invetiatu se cunósca din esperientia, cá despotismulu parlamentariu este multu maritu si mai gretiosu decátu celu autocraticu. Cu cáti mai virtosu se disgusta cineva de unu parlamentu, in care siedu atáti ómeni alesi cu bani, si cu cele mai selbatece versari de sange. Apoi, a siedé acolo 10 ar si a nu folosi natiunei tale nimicu pe lume, pucinu lucru este acesta? Asia, constatamu cu dorere aceea ce vedemu cu ochii nostri, dara nu ne miramu. El sunt numai consecentiele unei sistheme vechi, funeste destructive, restaurate din nou si sustienute cu cerbici órba. Cu tóte acestea, crim'a cea mai cumplita ce am potea se comitemu ar fi, candu amu despera de dreptate: dumnediesca, de vitalitatea propria, de victori'a de finitiva a civilisatiunei adevérate.

Din Bucovin'a. Prea onorate Domnule! Comitulu Societáti pentru cultur'a si literatur'a romanu in Bucovina a decisu, conformu cu §§. 13 si 20, p. 1 din statute, a se tiené Adunarea generala ordinaria in Cernauti marti in 4/16 Iuliu 1878 la 3 óre dupa amédi-di in localitáti Societáti.

Subscrisul vice-presiedinte, conchiemandu in puterea §. 17 Adunarea generala pe numit'a di, are onóre de a ve face Domniei-Vóstre respectuóse invitare, ce se binevoiti a participá la acésta Adunarea.

Programulu Adunarei va fi, precumu urmédia:

1. Raportulu comitetulu despre lucrurile sale in anul 1876 si 1877;
2. Raportulu revisoriloru despre cercetarea socoteloru anulu 1876 si 1877;
3. Raportulu comitetulu privitoriu la modificarea statuteloru anume a §. 14, p. 1, §. 16, al. 2, §. 17, al. 5 si 6, §. 18, al. 1 si 2, spre a se puté suplíní presiedintele si vice-presiedintele la intemplantu de absentia necesitata;
4. Incuviintarea budgetulu Societáti pe anul 1878;
5. Discursuri si propuneri eventuale privitorie la interesele Societáti;
6. Alegerea vice-presiedintelui, a cinci membri ai comitetulu pe trei ani, si a cinci membri pe doi ani, conformu §. 14, p. 1 si §. 18;
7. Alegerea comisiunii de trei membri spre cercetarea socoteloru anulu 1878, conformu §. 14, p. 6.

Cernauti, 17/29 Iuniu 1878.

Silvestru Morariu,
vice-presiedinte.

Miron Calinescu,
secretariu.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vienna, 22 Iuliu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.49 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.27 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 20 marce	„	12.10 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcóscá	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	101.05 „

Nr. 524/1878.

29 (1—2)

Concursu.

La scólele granitieresci din fostulu regimentu romanu I-ii sunt de a se conferi cu **1-ma Septembrie** a. c. st. n. urmatoriele statiuni invetiatoresci:

- I. Una statiune de invetiatoriu dirigitu la scol'a din Orlatu cu unu salariu anuale de 350 fl. cortelu, gradina si 12 orgie lemne de focu ori in natura ori in relutu.
- II. Doue statiuni de invetiatoriu dirigitu la scolele din Margineni si Barumare cu cáte unu salariu anuale de 300 fl. cortelu, gradina si lemne de focu.
- III. Trei statiuni de invetiatoriu secundari, la scolele din Margineni si Lis'a cu cáte unu salariu anuale de 180 fl. cortelu si lemne de focu si un'a la scol'a din Vaidarece cu unu salariu anuale de 240 fl. cortelu si lemne de focu.
- IV. Un'a statiune de invetiatoriu adjunctu la scol'a din Orlatu cu unu salariu anuale de 200 fl. si 12 fl. 60 cr. relutu de cortelu si 3 orgie de lemne de focu ori in natura ori in relutu.
- V. In fine una statiune de secretariu la Comitulu centrale din Sibiu cu unu salariu anuale de 600 fl. si 150 fl. relutu de cortelu = 750 fl. solvindi in rate lunarie din fondulu scolastecu granitierescu.

Aspirantii la acésta statiune — pre langa rece-rentiele indatinat — eau de a documenta, cá suntu pedagogi absoluti, practici adeca probati pre terenulu scolastecu.

Acela, care va posiede si limb'a magiara si germana — pre langa deplin'a cualificatiune — va fi preferitu.

Suplice instruite cu documentele necesarie se primescu pana in **10 Augustu** a. c. st. n. la

Comitetulu administrativu alu fondulu scolastecu alu fostiloru granitieri din regimentulu romanu I. din Sibiu.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiu.